
Opinie

Samen?

Af en toe krijgt de redactie van *Stromingen* een persbericht toegestuurd. Meestal doen we daar niet zo veel mee. Overheden schrijven dat ze geld in een project steken, opleidingen melden dat er een nieuwe cursus start, bedrijven kondigen een nieuw product aan. Er zijn voldoende watermedia die u daar van op de hoogte houden.

Eind oktober 2004 ontvingen we echter een persbericht van Alterra met als kop "Alterra en TNO komen met één model-instrumentarium voor integraal water-beheer". Het bericht maakt melding van het voornemen van beide instituten om 'hun' huidige modelcodes MODFLOW en SIMGRO te integreren tot één modelinstrumentarium voor grondwater, onverzadigde zone en dynamische oppervlaktewatermodellering. Uiteraard bezingt het persbericht de lof van de meerwaarde die door deze samenwerking ontstaat. Verder zegt men

toe dat het nieuwe instrumentarium de gebruikers meer mogelijkheden biedt tegen dezelfde operationele kosten. Alterra en TNO zullen hier borg voor staan. Enkele dagen later volgde hierop een aanvulling: ook WL|Delft Hydraulics neemt zitting in het samenwerkingsverband.

Al met al is dit te beschouwen als goed nieuws. We moeten niet vergeten dat in april 2003 een samenwerking nog ver weg leek. Zowel TNO als Alterra waren toen aanwezig op een NHV-bijeenkomst 'Regionale modellering, state-of-the-art', waarbij geconstateerd werd dat men zo weinig met elkaar sprak. Dat is door de redactie van *STROMINGEN* gretig opgetekend, zodat we nu in de blijde illusie verkeren op zijn minst bijgedragen te hebben aan een bundeling van kennis. Blijkbaar is het gesprek inmiddels tot stand gekomen, en is men tot de conclusie gekomen dat men beter met elkaar kan werken dan naast elkaar. Om eerlijk te zijn, hebben wij ons altijd verbaasd over de versnippering van model-expertise in Nederland. Wereldwijd geldt MODFLOW als de norm voor modellering in

het waterbeheer voor de modellering van grondwaterstroming en transport. In onze beleving is dat overigens een product van de USGS, en niet van TNO. TNO heeft dit programma omarmd en er een aantal toepassingen aan toegevoegd. Het grote voordeel van MODFLOW is dat het freeware is. Iedereen kan gratis de laatste versie downloaden inclusief documentatie (die overigens in de loop der jaren sterk versnipperd is geraakt). De meest opvallende toevoeging van TNO is de optimalisatie-techniek op basis van representers. TNO stelt deze toevoeging echter niet beschikbaar voor andere partijen en geeft ook geen echt toegankelijk inzicht in de werking ervan, bijvoorbeeld in de vorm van een formele vergelijking met andere veelgebruikte optimalisatie-algoritmes. We constateren dat de discussie over de waarde van deze methode lijkt te stagneren.

Alterra heeft vanaf 1978 een eigen hydrologische modelcode, SIMGRO ontwikkeld. Inmiddels heeft het programma aantrekkelijke hydrologische mogelijkheden. Er kunnen vele gekoppelde processen met het programma worden doorgerekend. Door de totstandkoming van een op ArcView gebaseerde user interface (AlterraAqua) groeit ook buiten Alterra-mensen, Grontmij, studenten en promovendi de belangstelling voor het programma. Met name in de waterschapswereld neemt het aantal toepassingen toe. De mogelijkheid die SIMGRO biedt om ruimtelijk verdeeld, fysisch gebaseerd te rekenen aan het neerslag-afvoerproces in combinatie met verzadigde en onverzadigde stroming (waardoor het zowel voor de uitwerking van het GGOR en WB21-beleid kan worden ingezet) spreekt de waterschappen aan. Tevens is de door HKV ontwikkelde stochasten-methode en functionaliteit om doelrealisaties te berekenen, ingebouwd. Er zijn diverse mogelijkheden om de oppervlaktewaterstroming te simuleren, op korte termijn verschijnt een

online-koppeling met de modelcode SOBEKCF. Dit laatste programma is een product van WL|Delft Hydraulics, naar wij aannemen ook een van de belangrijkste redenen waarom WL|Delft Hydraulics in het consortium is opgenomen.

Bundeling, conversie, stroomlijning: het zijn termen waarin we de vooruitgang kunnen uitdrukken. Je kunt proberen om vanuit de mainstream op te staan om een eigen stroming vorm te geven, je kunt je ook mee laten voeren en je bij je medestanders onderscheiden door een constructieve inbreng. Oprecht juichen we de samenwerking tussen de drie instituten toe. De structuur van MODFLOW, de inhoudelijke toevoegingen van SIMGRO en de hydraulische rekenkracht lijken ons een reële verbetering te betekenen.

Maar...

De mate waarin de meerwaarde ook feitelijk benut kan worden, zal in hoge mate afhangen van de manier waarop de resultaten beschikbaar worden gesteld. Als in het persbericht wordt gerept over 'meer mogelijkheden tegen dezelfde operationele kosten', dan associëren wij dat met de freeware-situatie van MODFLOW. Gratis dus, en met alle achterliggende informatie open en bloot, net zoals de USGS dat al jarenlang doet. De afgelopen jaren heeft dat voor de modelproducten van Alterra, TNO en zeker voor die van WL|Delft Hydraulics niet gegolden. Hoewel het (zeker in het geval van TNO en Alterra) om niet-commerciële gesubsidieerde instituten gaat, is men de afgelopen jaren voor een aanzienlijk deel afhankelijk geworden van externe geldstromen, waardoor de instituten zijn opgeschoven naar de kant van de reguliere advieswereld. Dat heeft geleid tot het afschermen van de verkregen informatie en het in rekening brengen van producten. 'Uitnuttten', heet dat in krom Nederlands.

Begrijp ons niet verkeerd: ook wij snap-

pen dat er voor professionele activiteiten betaald moet worden. Als TNO, Alterra of WL|Delft Hydraulics een modelcode ontwikkelen, is dat een professionele activiteit. Als die in ons algemeen belang is, moet daar geld voor te vinden zijn, en als de overheid daarvoor betaald heeft, moet deze gratis beschikbaar komen. In dat geval zijn wij benieuwd naar de begeleidingsstructuur, die er voor moet waken dat het uit algemene middelen betaalde product ook een algemeen belang dient.

Als die algemene middelen er niet komen, kunnen de instituten de ontwikkeling van programmatuur zien als een private investering, waarvan de kosten middels abonnementen, verplichte winkelnering, en/of betaalde info (op zijn minst...?) moeten worden terugverdiend. In dat geval zouden de instituten er wel eens belang bij kunnen hebben om een afhankelijkheid (of nog erger: een monopolie) te creëren, waarbij het twijfelachtig is of de beoogde samenwerking tot de gewenste situatie leidt. Het persbericht laat zich niet uit over financiering van de samenwerking, noch over de openbaarheid van het product.

Zo zijn er nog wel meer vragen te beantwoorden. Welke modeltechnische oplossingen worden er eigenlijk gekozen, en op

welke wijze wil het consortium zich laten aansturen door wensen van hydrologen buiten het eigen gezichtsveld? Is het de bedoeling andere producten te verdringen? Wellicht kan een reactie van het consortium (maar ook van de andere modelontwikkelaars in Nederland) in het volgende nummer van *Stromingen* hierover meer duidelijkheid geven.

Het te ontwikkelen product (een integraal modelinstrumentarium) moet onzes inziens vooral de kennis ten algemene nutte zijn. Een gratis upgrade van MODFLOW, voorzien van duidelijke, adequate documentatie past binnen die doelstelling. Als dat programma een wereldwijde standaard zou worden, zal dat ongetwijfeld effect hebben op de erkenning van de deskundigheid van de Nederlandse waterinstituten. Het exportproduct waarmee men zegt de internationale marktpositie te willen versterken, wordt dan de expertise, en niet het programma.

Samenwerking? Hoezee! Maar graag wel in een vorm dat de voltallige hydrologische gemeenschap er iets aan heeft.

Harry Boukes en Joost Heijkers